

# Ханты Ясӑң



Основана  
1 ноября 1957 года

21.11.2024  
№22 (3658)

**Ӑңки хӑтл пида!**



*Ар ныврем тӑйты Тӑкӑң ӗе Наталья Яркина ӑңкел па нывремлад, пида. Н. Яркина китум хур*

Шуши мирӑта  
нӗтты верӑт  
олӑӑӑн поступсӑт

» 2

Финно-угорской  
мир писателӑт  
вӑйтӑнтупсы вӑс

» 8-9

Сырья шӑшты увӑс  
мирев айдӑт ӗх:  
Карина Ларионова

» 11

Ши олаңан путартсәт «Ел вәлупсы: шуши мирәт ям вәлупсы ләщәтты вер» немпи вән мирхот пурайн, щит Ас потты тыләщ 12-13-мит хәтлңәнән Ёмвошн мәнәс. Актәшум ёх путартсәт ши олаңан, хутыса округевн вәлты шуши мирәт интәм кәщә ёхлүвн нётлдыйт па муйсәр йилуп нётупсәт лыв пәтәла верты мосл.

## Шуши мирәта нётты верәт олаңан поступсәт йилпатты питлдыйт



Мирхота актәшум ёх

Мирхота сот мултас хәннәхә округ арсыр вошәт, кәртәт эвәлт юхәтсәт, щит хәнты па вухаль ёх, шуши мир верәт тўңматман рәпитты хуятәт. Олаңмит хәтлңән Россия сенатор хә Александр Новьюхов шуши мирәта вўща ясәң лупәс:

» Кәт ол мәнәс ши пура вўш эвәлт, хән мўң ищиты вәйтантийдсүв. Муй олаңан щәта путартсүв, ин ши верәт кәщә ёхлүвн тәлдыйт, шуши мирәт ши вер хўват нётлдыйт. Ма щиремн, мет ям, тәта кәщә ёх па шуши мирәт ийха вәйтантийдләт, и пәсанән омәсман, и ёрн, и нумәсн рәпитләт. Щи юпийн ям па мосты поступсәт тывләт.

Округ дума кәщә ләңкәр хә, шуши мирәт ассамблея кәщә Еремей Айпин лупәс, хуты щит шуши мирәт пәта мосты па вулаң мирхот. Щәлта лупәс, еллы мосл тәса вантты, ләлн шуши мирәт мосты рәпатая

**вәндтыйлдыт ат нётлдыйт, ләлн мўң мўевн рәпитты ёх рәт мир ясәң, культура, йис вәлупсы яма ат вәйтсәт.**

Еремей Данилович ясәңдал щирн, мосл, ләлн шуши ёх культура па йис вәлупсы верәт тәса вантман ат тәйлдыйт. Сыры ши верәт вантман «Северный фонд» тәхи рәпитәс. Округевн кашәң районән ши тәхи вәс, хута шуши ёх юхтыйлдыт па нўшайдал тўңматты щир тәйсәт. Щәлта «Корпорация общин» тәхи вәс, щәта рәпитты ёх хәнты па вухаль хуятәта войхўл велпәсләты вердал тўңматты нётсәт. Культура, шуши мир йис верәт, вәнт кәртәтн вәлты ёх вердал тәса вантман шуши мир департамент рәпитәс. Иса ши верәт еллы ищиты вантман тәйты мосл, ләлн шуши мирев йис вәлупсы лавәлдыт па еллы тәты.

Айлат ёх верәт па внешней связят департамент хуща шуши мир верәт тәты

тәхи кәщә хә С. Пишуков лупәс, хуты тәмхәтл, оса тәхет ёх, общинайт, кашәң вошн лыв вердал вантман рәпитты кәщә ёх кўтәлн путартсәт, уша павәтсәт, хутыса еллы шуши мир верәт вантман рәпитты.

Кәт хәтл мәр юхтум ёх ийха рәпитсәт. Лыв уша павәтсәт, интәм шуши мир пәта округевн 30 мултас поступсы хәншман вәл, щитәт әхтыйн шуши мирәт нётлдыйт. Кашәң вер олаңан лыв тәса путартсәт. Уша версәт, хуты итәх поступсәт иса ән рәпитләт, щит вәнтән әкәтты воньшумутәт, тулхәт эвәлт еплаң летутәт верты пәта вухәң нётупсы, шуши мирәта вәлты хотәт ләтты пәта субсидия вухәт па па верәт. Итәх поступсәт шуши мирәт кўтн яма тәйлдыйт, ши утәт хўват лыв вухн яма нётлдыйт, щит арсыр мосты верәта округ кәщайн миюм грант вухәт, айлат ёх колледжәтн муй университетәтн вәндтыйлдыт вер пәта

миюм нётупсы вухәт па па нётупсәт. Юхтум мир ләңхаләт, ләлн еллы вўды лавәлдыт айлат ёх, шуши мир нявремәт пәта рўтщәты тәхет верум ёх вухн ищи ат нётлдыйт, шуши мир вәлупсы лавәлдыт щира ищи йилуп поступсәт ат версыйт, интәм вәлты субсидия вухәт вәнашәка ат версыйт.

Округ кәщә ләңкәр не Наталья Огородникова мирхотн ищи шуши хуятәт пила путартәс. Лўв ясәңдал щирн, округ кәщә хә Руслан Кухарук шуши мир верәт тәса вантман тәйты питл, щирн ин мосл иса нўшайт тәса вантты па мосты верәт пәта поступсәт ләщәтты. Н. Огородникова лупәс, интәм вәлты поступсәт мосл йилпатты, ләлн кашәң шуши хуята кеншәк нётупсы вўты ат вәс, округ луваттыйн вўды нух вўты тәхет, хўл, воньшумут, тулхә вўты тәхет верты па вўлы нюхия, хўлдәта воньшумутәта ям тын мәты, щәлта ши тынән шуши ёх вухн мәты питлдыйт. Лўв лупәс, хуты округевн верты пурмәсәт, летутәт и немн пунты мосл, рўщ щирн «бренд» верты, щиты арсыр мўвәта тыныты кенәшәк питл.

Касум вошн «Касум ёх» тәхи кәщәя вәлты не Елена Федотова мирхотн лупәс, хуты шуши ёх пәта щимәщ мирхот шеңк мәстәл. Ин йилуп нумсәт непека тәса ки пунлдыйт, шуши мир вәлупсы ямәшәка йил, мўң мирев йис верәт яма лавәлдыйт па еллы тәты питлдыйт.

Путәр хәншәс:  
**Надежда Рагимова**



## Нял увас мўв ийха пилтащман рэпитты питлэт

Ямал мўва тәм юхи хәщум хәтлән Югра, Тюменской область па Республика Саха (Якутия) кәщайт немасыя юхтылсәт па сыр-сыр рәпата ләщәтты щирәта вәнлтылсәт. Дыв күтәлн щәта вәсәт: губернаторәт Руслан Кухарук, Александр Моор па Айсен Николаев.

Ийха юхтум кәщайт арсыр тәхетн вәсәт па ймсыева арталәсәт, муй щирн государственной управления хуща хәнне-хуятәт вәлләт па тәм юхи хәщум күтн рәпитләт. Щәлдта мәш ймәлты па социальной верәт ләщәтты тәхеңән вантсәт. Әхәт айлат ех политика па сыр-сыр вәнлтәты щирәт уша версәт. Хәщум пурайн вән кәщайт культура, кәсты щирәт, хотәт омәс-сты, экономика па агро-промышленной верәт ищиты йма арталәсәт.

» Хәтмит од мўң ийха арсыр нумсәң верәтн мин күтәвн нәтәсман вәллүв па рәпитлүв. Тәм пўш па мўң нял мўв щирн ийха юхәтсүв па тәта тәса вантсүв па нумәс версүв,

муй щирн мўңева елды вәлты па рәпитты рәхл. Вантә, мўң увас мўвлүв шеңк вәнәт па ләщкамәт, щи пәта елды па иса нә-тәсман вәлты питлүв, – щиты Ямал мўв округ кәща хә Дмитрий Артюхов ийха әктәщум арсыр мўвәң, кәщайт елпийн путәртәс.

» Мўң тәта иса и верн вәллүв па рәпитлүв. Ям-сыева арсыр экспертәт эвәлт уша павәтлүв, муй щирн елды кашәң ай муй вәншәк вер йилпа ләщәтты веритлүв. Шеңк йм щи вер, хуты мўң тәм пўш нял мўв щирн ийха юхәтсүв па нәмәссүв, муй щирн йилпа сыр-сыр рәпатайт тўңщирәңа верты рәхл. Кашәң увас мўв, кўш Югра муй Саха (Якутия), ар унтас Россия



httpst.mekuharuk\_ruslan тәхи эвәлт вўюм хур

хон пеләк мўвева тәл. Щикўш мўң ищки мўвәтн вәллүв па ищипа шеңк ар нәтупсы верлүв. Щи пәта елды мўң күтәвн арсыр йилуп верәта вәнлтыл-ты питлүв, – тәмиты ийха әктәщум арсыр мўвәң кәщайт елпийн Югра мўв кәща Руслан Кухарук путәртәс.

Арсыр вәнлтәты верләд етшуптумел кемн ар мўв эвәлт юхтум кәщайт сыр-сыр социально-экономической верәт па әл хәннехуятәт елды йма

вәлты па холты щирләл ләщәтты оләңән күтәлн сыр-сыр әмәщ айкеләт версәт.

Мет юхи хәщум күтн Дмитрий Артюхов, Руслан Кухарук, Александр Моор, Айсен Николаев арсыр ийха ләщәтты верәт олә-ңән лупсәт, муй щирн ел-ды ийха мўв илпи таш каншты, рўтьщәты щирәт, агропромышленной комп-лекс верәт ймсыева верты рәхл.

Хәнты ясаңа тулмащтәс:  
**Владимир Енов**

## Вән мирхот вәс

Югорской экономической форум унтасн, мәта ут Ас потты тыләщ 18-мит хәтәлн пўншы, Ёмвошн кимит мирхот «Муй щирн Россия хон пеләк елды вәлты па рәпитты питл» ләщәтсы.

Видеоконференция щирн ләщәтум вән мирхотн Российской Фе-дерация экономика верәт тәты министр хә Максим Решетников, Уральской округн Россия Президент верәт ләщәтты ләңкәр хә Артём Жога па Югра мўв кәща хә Руслан Кухарук тәта вәсәңн па дыв күтәлн рәпитсәт.

Максим Решетников путәртәс, хуты Россия мўв кәщайт нәмәсләт, муй щирн па хуты елды

әл хәннехуятәт вәлупсы щирәт кеншәка па ймашәк ләщәттыя. Лүв ясаңдал щирн, ләлн кашәң хәннехә мўң хущева йма елды ат вәс, нўша верәт ән вантәс.

Щәлдта Артём Жога луп-пәс, хуты тәм йисн шеңк ар сыр-сыр летут иса па хон пеләк мўвәт эвәлт тыв тәлы па тәта ел тынылы. Тәта ки аршәк щи летут ләщәтты, щит ләлн па мўв эвәлт тыв иса немудты ән па тәсүв. Щи верәт тум-пийн Урал мўв округн

промышленность тәхи хуща тәмхәтл 40 мултас шурәс хәннехә рәпиттыя ән па тәрмәл. Тәм йисн аршәк машинайт муйт иса верты мосл, наука щирн йилуп верәт верты.

Елды Югра мўв кәща хә Руслан Кухарук айкел верәс, хуты кашәң округн верәт йма ки мәнләт, щит Россия хон пелкев ищиты йма па ташәңа вәлты питл. Лүв ясаңдал щирн, Екатеринбург вўш эвәлт па Ямал мўв вәнты карты

әхләң әшәт «Полуночное – Обская – Салехард» па верты мосл. Щи күтн, вантә, кеншәка йил, щор-рәс вәнты тывелд-тухелт ймсыева яңхты па сыр-сыр пурмәсәт муй летутәт тәтәлтыя.

Югорской экономической форум Ёмвошн Ас потты тыләщ 18-мит хәтл вўш эвәлт па иса 21-мит хәтл вәнты мәнты питл. Арсыр тынесты-ләтәсты хәрәтн рәпитты хәйт-ненәт, вән кәщайт па 40-кем рәпитты тәхет сыр-сыр ай па вән алисупсәт муй ванлупсәт ләщәтсәт.

Хәнты ясаңа тулмащтәс:  
**Владимир Носкин**

# Айлат ёх вэн хуятат хэлэнтсат

Ёмвошн Ас потты тылэщн 4-мит хэтлэн, ёх яха пилтэщты ёмэңхэтлэн, «На берегу» арт-резиденция хуца мет олэң пүш верат уша верты «Знание. Первые» актупсы вэс. Россия хуца вэлты мир сащмэлтэты вер «Знание. Первые» советат вэлум пурайн верты олэңитса, лүв 1947-мит олн тывэс, щирн «Всесоюзное общество по распространению политических и научных знаний» нэм тайс.



▲ Вэйтантупсы пурайн. П. Молданов верум хур

Вэн кер тылэщн 2021-мит олн Российской Федерация президент Владимир Путин Россия Федеральной собранияя путэртум ясаң хуца лупэс, тэмэщ мосты верат елды па йилпа лэщэтты мосл, щит карты щүңкэт мухты мир пида путэртты щира.

Тэмэщ актупсийн айлат ёх вэн ёх путрэт хэлэнтлэт, мата хуятат мет олэң пүш елды вэлты вэлупсэл олэңэн нэмэсты питсат. Тата па акумсат щит хуятат, мата ёх ям щира рэпитлэт, ар вер уша версат па елды мэнты пэнт пела ин вантлэт. Сырыя шэшты ёх актупсы – щит щимэщ тэхи, мата тэхетн арсыр мир айлат ёх пида лыв яма мэнты вердал олэңэн путэртлэт. Щит политика, экономика, промышленность, культура па наука верат. Тэм тэхия 80 хуят путэртты акумсат, щит ясаңт 300 хэннехэ хэлэнтсат.

Тэм актупсыя юхтум ёх ешалт ям вүща ясаң Уральской федеральной округев хуца вэлты пре-

зидентэв полномочной хэ Артём Жога тайс:

» Мүң артэхетн нух питум верат тайлүв, щит космос, военно-промышленной верат, летутат па сырысыр пурмэсат верты тэхетн. Щит иса мирев эрн верты верлүв, щит сащ тайты ёхлүв эрн мүң нух питлүв. Россия президент поступсы 2021-мит олэвэлт «Знание. Первые» верат мүң па щира керэтсүв, щит карты щүңкэт мухты верты питсүв. Щит вера ям вер, йилпа энумты айлат ёхлүв тэм вэлупсийн лыв пэнтэл вэйтлэт: вэнлтыйлды верат – щит вэн рэпата. Мүң яха пилтэщлүв – щит иса верат уша верты пата, щит айлат ёхлүв сащмэлтэты пата па сыры вэлум мирев верат тэм вэлупсыя тэты щира.

Актупсы пүншумн мет олэң ясаң Югра кэща Руслан Кухарук тайс. Лүв путрум ясаңл нэм «Ёх пата рэпитты – щит кэща мет вана тайты верэл». Лүв путэртэс, муйсэр верат лүв тэм мұва юхтум

юпийн верэс, хэн округ кэщая йис. Лүв ясаңлн, хэн карты щүңкэт мухты округ мирев лүвела мулды юхлы хэншэл – щирн щит рэпата верат яма кэллэт:

» Мэнема вера мосл кашэң муниципалитет верат уша верты. Округн вэлты мирев соцсеть мухты мэнема арсыр иньщэспусэт китыйлэт, дыв суртэң вердал олэңэн путэртлэт. Щит верат мүң нумэса пундэллүв па, рэпатаев елды лэщэтты питтэвн, щит верат пела вантлүв, – путэртэс Руслан Кухарук.

» Тэм актупсы вантэс, Югра мұвев Уральской федеральной округев нэм кэрша тэллэ, тэмэщ «Знание. Первые» актупсы Россия нивд мұвн верэнтла.

Тэм актупсийн вера ар мир ясаң тайсат, щит күтн политикат, учёной мир, блогерат, кэсты ёх па арсыр хэннехэйт. Лыв мир ешалт путэртсат, муй вүрн лыв щирелн Россия мұв вэлупсы елды мэнты питл, муй вүрн айлат ёх тэм вэлупсийн елды вэлты пиш тайлэт.

Югорской актупсы хуца ясаң тайсат Государственной Дума депутат Анатолий Вассерман, «Галилео» программа хуца рэпитты арсыр йилуп верат верты хэннехэ Алексей Иванченко, йилуп щира айкелэт лэщэтты хэннехэ Владимир Кузнецов («Вован») па Алексей Столяров («Лексус») па па арсыр ёх. Тэм тэхия актэрят, шоуменат, карты

щүңкэт мухты путэртты ёх, ариты хуятат юхатман вэсат. Щит ариты хэ, продюсер, «Высшая лига КВН» хуца нух питум хэннехэ Станислав Ярушин, актэра, блогера вэлты хэннехэ Александр Зарубин (Саша Стоун), эр тайты, актэр па ариты хэ Торнике Квитатиани па па ар хуятат.

Лыв арсыр наука па техника верат олэңэн, айкелэт йилпа акэтты пишат олэңэн, мұвев-йиңкев лэщэтман тайты верат олэңэн путэртсат.

Тэмэщ тэхи лэщэтум ёх нумэсн – щит айлат ёхлүв тўча мэнты пэнтат ат вэйтлэт. Щит пэнт дыв шивалэлэт, хэн сыры вэлум ёх верат, нумсат уша верлэт па Россия верат уша верлэт. Тэм пэнтат ки уша верлэл, щирн елды вэлупсы яма кэлты питл. Сащ тайты питлэт, муйсэр пэнт хуват шэшумты, мата тэхетн лыв мослэт.

Тэмэщ верат олэңэн щит путрэт мэнсат, щалта па йилуп технологияйт олэңэн вера ар путэртсат па наука щирн, мата тэхетн мүң елды мэнты пэнтат версүв. Путэртум ёхлүв лупсат, дыв муй вүрн нух питсат, муй вүрн лыв щирелн Россия мұвев елды вэлты питл. Уша версэл, мата тэхетн вера ар нумсат па яма рэпитты ёх мослэт, мата тэхетн лыв нумэсдал, дыв ёшн верты вердал мет вера мослэт.

Путэр хэншэс:  
**Пётр Молданов**



Рўщ мир арҔт арисҔт



Этнодиктант хҔншты Ҕх. Л. Гурьева верум хурҔҔн

## Арсыр мирҔт олҔҔҔҔн хҔншсҔт

Арсыр мирҔт лҔхсҔҔа вҔлты хҔтл елпийн, Ас потты тылҔщ 2-мит хҔтлҔҔн, Югорской государственной университет научной киникайт лўҔҔҔты хотн вҔлты «Точка кипения» тҔхийн ЁмвошҔҔ мир «Большой этнографический диктант» хҔншты ҔктҔщийлсҔт.

Щи вер лҔщҔтды, лҔдҔн уша верты, Россия мўевн вҔлты Ҕх па арсыр мирҔт вҔлупсы олҔҔҔҔн муй вҔйтлҔт. ТҔм вер Россия мўев арсыр мирҔт верҔт тҔты федеральной агентства па округ айлат Ҕх па внешней связят верҔт тҔты департамент кҔщайт лҔщҔтлҔт.

«Этнографический диктант» хҔншты Ҕх – щит «Росгвардия» тҔхи Ҕх, СВО хуща лҔлясты па лҔлясум солтатҔт, округевн вҔлты арсыр департаментҔт кҔщайт, «Торум Маа» музей рҔпатнекҔт, айлат вҔндтҔты Ҕх па волонтерҔт, елпийн Округ мир творчества хот – «Ёмвош Ҕх» па казак рўщ мир ан-

самбль Ҕх арисҔт па яксҔт. Щи вер лҔщҔтты хуятҔт хҔншты вер пўншты пурайн лупсҔт, мҔтты ки, этнодиктант хҔншты юпийн хҔннехуятҔт еллы лыв рҔтлҔл па арсыр мирҔт вҔлупсы олҔҔҔҔн уша верты питлҔт. Этнодиктант хҔншты Ҕха немасыя непекҔт мҔсийт. Лывела мосҔс 45 минута

мҔр 30 иньщҔсупсыя мосты ясҔҔт хҔншты. Щит эвҔлт 20 иньщҔсупсы – щит Россия мўевн вҔлты мирҔт вҔлупсы па яҔ – Югра мўевн вҔлты шуши мир йис вҔлупсы олҔҔҔҔн. Иса тўҔ юхи ясҔҔт мҔты Ҕх сот балл холумсҔт. ХҔншты вер юпийн кашҔҔ хуята электронной сертификат мҔсы.

«Этнографический диктант» Ас потты тылҔщ нивҔлмит хҔтл вҔнты хҔншсы.

ПутҔр хҔншҔс:  
**Людмила Шульгина**

## УвҔс мир института вҔндтҔйлды юхтаты!

ВҔн классҔтн вҔндтҔйлды эвет-пухҔт! Ҕшкола ештуптҔты юпийн А.И. Герцен немпи Российской государственной педагогической университет хуща вҔлты УвҔс мир института вҔндтҔйлды юхтаты!

МўҔ хущева хҔлумсыр щирн вҔндтҔйлды рҔхл: тҔрум пҔта, внебюджетной па целевой щирн. Айлат хуят целевой щирн немасыя кҔсупсийн кҔсл, щи тумпи вухҔҔ нҔтупсы вантты питл па еллы имухты рҔпатая вўды.

ВҔндтҔйлды юпийн нын бакалавр нем тҔйты питлҔты па ипўляҔ кҔт вера вҔндтҔты веритлҔты.

КҔтсыр бакалавриат лҔщҔтты поступсы щирн непекҔҔ хуят нявремҔт ҔнтҔ тҔп УвҔс мир рҔт ясҔҔа па литературая вҔндтҔты

веритл, щи тумпи па хон пелҔк китайской ясҔҔа. Щит шеҔк мосл Дальний Восток мўвҔт пҔта, вантҔ, лыв Китай мўв пилҔ ванҔн вҔллҔт. Юхи хҔщум олҔтн Россия мўев кҔщайт Китайской Народной Республика кҔщайт пилҔ ийха арсыр мосты верҔт тҔлҔт, щирн рўщ ясҔҔ эвҔлт китайской ясҔҔа па юхды тулмащҔтты хуятҔт шеҔк мослҔт. Щи непекҔҔ Ҕх еллы Ҕшколайтн, колледжҔтн, культура хотҔтн, айкедҔт лҔщҔтты тҔхетн муй па КНР мўв пилҔ

рҔпата тҔхетн рҔпитты веритлҔт. НепекҔҔ Ҕх ҔнтҔ тҔп нявремҔт вҔндтҔты веритлҔт, щи тумпи еллы наука щирн рҔпитты.

Кимит кҔтсыр программа, щит «Ай нявремҔт вҔндтҔты хуят» па «РҔт ясҔҔа, фольклора, литературая вҔндтҔты хуят». ВҔндтҔйлды айлат Ҕх Санкт-Петербург вошн, УвҔс мўвҔт вошҔтн па кҔртҔтн практика тҔты питлҔт.

ХҔлмит кҔтсыр поступсы, щит «Этнокультурологическое образова-

ние» па «Дополнительное образование детей». ТҔм вҔндтҔты верҔт УвҔс шуши мирҔт йис вҔлупсы лҔрамтты научной институтҔт па музейт Ҕх пилҔ тҔты питлҔт. Щи верҔта вҔндтҔйлды айлат Ҕх «УвҔс хҔс» ариты-якты тҔхия яҔхты питлҔт. Щи непекҔҔ Ҕх еллы нявремҔт шуши мир верҔта вҔндтҔты питлҔт: шўкщҔты вера, ариты-якты, шуши мир йис вҔлупсы урокҔт тҔты.

**Зоя Рябчикова,**  
УвҔс мир институтн айлат Ҕх вҔндтҔты не ХҔнты ясҔҔа тулмащҔтҔс:  
**Людмила Гурьева**



Ас потты тылащ 14-мит хәтл, вүш эвәлт 2024-мит олн Югра мўв Губернатор верум поступсы хўватн Роман Паськов округев мәш ймәлты верәт тәты департамент кәщя павәтсы.

## Округев мәш ймәлты тәхи кәщя павәтсы

Йилпа миом рәпатайл щирәтн Р. Паськов государственной политика верәт Россия мўев законәт хўватн ләщәтл. Лўв нәмәсл, муй щирн сыр-сыр мәш ймәлты щирәт ймсыева округев арсыр тәхетн тайты пәльница хотәтн елды тўңматты, ләдн хәннәхәйт нәмулт нўша ән вантсәт.

Роман Паськов 1980-мит олн Мегион вошн Югра мўв округевн сема питәс, енмәс па вәндтыләс.

Тәм йилуп рәпатая питум вер елпийн Р. Паськов тәндлуп тылащ 2023-мит олн Пулңавәт вошәң пәльница хот кәщя рәпитәс.

**»» Роман Владимирович ушәң-сащәң хәннәхә, лўв иса ар ол мәр хәннәхуятәт мәш верәт ймәлтман вәл па рәпитл. Кәщя па арсыр хуятәт пида ймсыева тәм оләтн рәпитты веритл. Лўв медицинской наукайт доктор, Тюменской государственной медицинской академия хуща травматология па ортопедия профессора вәл па айдат хәннәхәйт мәш верәт ймәлты елды тўңщирәна па тәса вәндтәл. Лўв, ма нәмәсты щиремн, округев мәш ймәлты тәхи кәщя хәя рәпитты веритл, – щиты округев кәщя Руслан Кухарук путәртәс.**

Хәнты ясаңа тулмаштәс:  
**Владимир Енов**

# 1,4 щурәс хәнты па вухаль мирңән йиңкәң пәльницайн ймәлтсыйт

Тәм вер олаңән мўңева «Центр профессиональной патологии» немпи пәльница кәщя, Ёмвошәң округ депутат хә Николай Ташланов айкел, тәс. Вантә, Ас потты тылащ хәтмит хәтәлн Ёмвошн «Югра» немуп хот йитн айкел, хәншты па әкәтты ех ийха әкәтсыйт, ләдн айкел, тәты, муй щирн лўң пурайн мир лекщитты «Николай Пирогов» немуп тўтаң хопн йңхты тохтурәт рәпитсәт.



^ Н.В. Ташланов

Тәм пўш йиңкәң пәльницайн Ас нопәтты тылащ 22-мит хәтл, вўш эвәлт васы мәнты тылащ 25-мит хәтл, вәнта ай кәртәтн вәлты мир нух вантсыйт.

Тәм ол юхи хәщум оләт иты лекщитты хопн 21 леккәр мир ймәлтсы. Щит сәм, пеңк, сем, мәш эвәтты тохтурәт, няврем, ими леккәр, хун мәшәт лекщитты тохтур (рўщ щирн врач-эндоскопист), нюл, тўр па пәл леккәр, невролог хуят, терапевтәт па ай тохтурәт.

Щиты 2024-мит ол лўң мәр йиңкәң пәльницайн рәпитты леккәрәт Югра мўв 48 ай кәртән рәпитсәт. Щит Кондинской, Сўмәтвош, Нуви сәңхум вош, Манстәр, Сәрханл па Ёмвош районәт хўват йңхман 5,5 щурәс кәртәң мир нух вантсәт. Лыв

күтәлн 1,5 щурәс хәнтылўв па вухальлўв вәсәт.

Ийха лўңәтты ки, иса кәртәт эвәлт йиңкәң пәльницая 14 054 хәннәхә юхтыләс. Лыв 38 щурәс лабораторной, 6,5 щурәс ультразвуковой па 2 щурәс функциональной щирн нух вантсыйт. Турәх мәш вантты щира 2060 хуят, имет хуща пәлтап мәш шиваләты щира есум нух вантты щўңкәтн 1312 не юхтыләс.

**Щиты 144 хуят елды лекщитты щира китсы, 475 кәртәң не-хә мос-ты пуртәнәтн хәншсыйт, ләдн юлн айкемн ймәлты, 48 хәннәхә пәльница китсы. Щи тумпийн 261 хуят хуща пәлтап мәш вәйтсы па сора кеши Югра мўв онкологической пәльницайта китсыйт.**

Щи тумпийн Николай Ташланов ясәт щирн, лўң

мәр хәлум пўш санавиация тухләң хоп вохәнтсы, ләдн хәннәхә сора-кеша вән пәльницая тәты.

«Николай Пирогов» хуща тохтурәт па мир лекщитты пәта 19 ай хот йит ләщәтман вәл. Мосл ястәты, «Николай Пирогов» лекщитты хопн хәннәхә арсыр щирн нух вантты пәта иса йилуп щўңкәт ләщәтман вәлләт. Тәта турәх вантты йилуп щўңк, пеңкәт лекщитты ут, ими есум йма нух вантты щўңк па хәннәхә лўвдал-сомдал вўты хур ут. Щи тумпийн тўтаң хопн эвәтты мәш тайты ай хот йит версы па арсыр анализәт сора вантты тәхи ләщәтман вәл.

Елды иньщәссы, мәта пурайн йилуп йиңкәң пәльница пўншлә? Кәщяев юхды лупәс, хуты интәм йилуп йиңкәң пәльница худна ән етшәс. Лыпийн муй мосл, иса верса, тәп ай шәп вер хәщәс. Щирн 2026-мит олн йилуп йиңкәң пәльница тыв Ёмвоша тәды, щәлта йма нух вантлы, тәса муй әнтә щитл верман вәл. Тәм вер ки тывл, 2026-мит ол лўң пурайн йилуп лекщитты хоп ай кәртәт хўват щи мәнл.

Путәр хәншәс:  
**Ирина Самсонова**



## Ёнтасты имет күтн кәсупсыя яңхәс



М.Г. Эккерт

Ханты ими Мария Григорьевна Эккерт (Молданова) тәм ванән Ас потты тылащ 8-мит хәтлән Агинской кәрт Бурятской округ Забайкальской край хуца яңхәс.

Щәта «Опрашлүв сорни сухум» немпи V-мит Мүвтел мир хурамәң дәмәтсүхәт ёнтты ёх кәсупсы вәс. Щив хурамәң дәмәтсүхәт хәншты па ёнтты 35 хуят Забайкальской край, Бурятия, Иркутской область, Ёмвош па па хон пеләк Монголия мўв эвәлт юхтыйлсәт.

Хәтл мәр ванлтупсийн арталдаты ёх ямсыева нух вантсәт, муй щирн дәмәтсүхәт ёнтсыйт. Арталдаты ёх кәща ләңкәр хә Рыгрыз Цыдендоржиев лупәс:

» Тәм кәсупсийн мет тәса ёнтасты имет әктәщсәт. Йистелн мўң опрашлүв ям па хурамәң дәмәтсүхәт ёнтсәт. Кашәң мир дәмәтсүхәта

хурамәң хәншет ёнтәл, щив эвәлт уша йил, муйсәр мўв эвәлт тәм муй тум мир вәл.

Әхәт уша йис – Гран-при мойлупсы Чимицирен Батодалаева ёша холумтәс. Ханты ими Мария Эккерт «Лучшая коллекция других народов: коллекция «Традиция и Современность» немуп кәсупсийн олаңмит степень лауреата йис. Мослупты, М.Г. Эккерт 2022-мит ол вўш эвәлт тәм кәсупсийн кәсл, щив олн лўв кимит тәхия питәс.

Мария Григорьевна, мўң нәң пәтәна амтәтьдялүв, елды ищиты хурамәңа ёнта, кәса па нух пита!

Путәр хәншәс:

Людмила Шульгина

Щимәщ нем урок тәйс, мәта ут васы мәнты тылащ 30-мит хәтлән Ёмвошн шәкащты нявремәт тәйты верәт тәты хотн вәс. Щив уроктәта рәпитты вәндтәты не Наталья Попова тәс. Урок пурайн лўв нявремәта ай тәс, муй щирн «Арсыр мирәт ләхсәңа вәлты хәтл» тывәс, муй щирн Россия мўвевн йистелн арсыр мирәт күтәлн яма вәлдәт – щит, вантә, вән әр!

Щив тумпи тәмхәтл труд урок тәты не Луиза Мискарян нявремәт пәта вәндтәты хәр ләщәтәс – дыв ийха ёмәңхәтл пәта стенгазета ләщәтсәт.

Тәм хота ёмәңхәтл постәты пәта арсыр тәхетн рәпитты ёх мойңа юхтыйлсәт – щит ар ол Ёмвошн рәпитум ёх, Росгвардия тәхи хуятәт, округ творчества хот ёх, «Планета детства» немпи детсад пушхиет па Ёмвошәң ашколайтн вән классәтн вәндтәйдыт эвет-пүхәт. Тәм хот кәщәйт па нявремәт мойңа ёх ещәлт рўщ щирн нянь-сул пида етсәт.

Тәмхәтл етнхот вәс. Мет сыры тәм хотн вәлты нявремәт Олег Газмановән хәншум ар «Вперёд, Россия!» ар арисәт, щит шеңк мойңа

## Ийха мўң әрәң мир



Нявремәт ёмәңхәтла ләщәтәйылсәт

ёха мәстәс. Щив тумпи эвет-пүхәт Россия мўвев, ләхсәңа вәлты вер олаңән стихәт лўңәтсәт. Мойңа юхтум «Ёмвош ёх» ариты неңәт хәнты арәт арисәт, шуши мир «Кўренька» як яксәт. Әхәт «Хары бюль-бюль» па «Молодость Кавказа» ёх Кавказ мир якәт яксәт. Юхи хәщум артән Рўщ мўвев олаңән ар хәләнтсүв.

Тәм хотн вәлты эвет-пүхәт етнхот вантмелн уша версәт, хуты Россия

мўвевн күтәлн ләхсәңа арсыр мирәт вәлдәт, дыв арсыр ясәтн путәртләт, дыв арсыр арәт па якәт тәйдыт. Нявремәт па мойңа ёх пелды ванттемн ма уша версум – дывела етнхот шеңк мәстәс.

Юхи хәщум артән етнхот ләщәтты ёх ишәкты непекәт ёша холумсәт.

Путәр хәншәс:

Людмила Гурьева



Ай тӕхет потты тылӕщ 29-мит хӕтл вӕш эвӕлт па Ас потты тылӕщ олаӕнмит хӕтл вӕш вӕнты Мӕвтел мир финно-угорской писателыт мӕн округев хуца ийха вӕйтанылсӕт. Шци пурайн киникайт хӕншты хӕннехуятӕт мет олаӕн Ёмвошн мирхотӕт лӕщӕтсӕт, ӕхӕт Нефтеюганск вошн непекӕт лӕнӕтты айлат па вӕндат ӕх пида вӕйтанылсӕт. Юхи хӕщум хӕтӕлн Сӕрханл воша мӕнсӕт па библиотека хотӕтн вошӕн хӕйт-неӕӕт пида арсыр хурамӕн вӕйтантупсӕт па киникаиӕн ванлтупсӕт версӕт.

## Финно-угорской мир писателыт вӕйтантупсы вӕс



^ Финно-угорской мӕв писателыт. В. Енов верум хурӕт

Тӕмӕщ Мӕвтел мир финно-угорской писателыт вӕйтантупсы тӕнял сӕсн вӕс па тӕм сӕсн кимит пӕш па округев кӕщайтн финно-угорской мир литература хӕтлӕт пӕта немасыя лӕщӕтсы. Тӕм кӕтӕтн «Югорика» непекӕн ванлтупсы па Югра мӕв киникаиӕн кӕсупсы

писателыт кӕтӕлн ищиты тӕнӕцирӕна версы.

Ай тӕхет потты тылӕщ 30-мит хӕтӕлн Ёмвошн «Югра-Классик» немуп якты-ариты хотн Россия хон пелӕк эвӕлт ийха юхтум финно-угорской мир непек хӕншты ӕх мирхотӕл пӕншсӕт.

Сырыя ийха ӕктӕщум

хӕннехуятӕт елпийн округев кӕща лӕнӕкӕр не Елена Майер ям вӕща ясӕн верӕс па лупӕс, хуты тӕмхӕтл Россия мӕвев луваттӕйн вӕлты финно-угорской мирӕт писателыт па поэтӕт иса хулыева мӕн хуцева юхӕтсӕт. Шцит шеӕк вулаӕн вер. Вантӕ, тӕм йисн арсыр мир культура па ясӕн верӕт мӕн хон пелӕк кӕща ӕхлӕвн лавӕлман па вантман тӕйлӕйт. Шци верӕт тумпийн 2022-мит ол вӕш эвӕлт Россия мӕвевн шуши мирӕт ясӕн ӕмӕнхӕтл постӕлы па шци пӕта писателыт вӕйтантупсӕт па лӕщӕтлӕйт.

Кимит вӕща ясӕн тӕм мирхотн Финно-угорской писателыт ассоциация тӕхи кӕщая Еремея Айпина мӕсы. Лӕв па тӕмиты путӕртӕс:

» Ешӕк хӕйт-неӕӕт па мӕн хуцева тӕм хӕтлӕтн юхтум финно-угорской мир ӕх! Ям вӕща ясӕн ин нынана китлум па шциты луплум, хуты тӕм ол сӕсн кимит пӕш финно-угрӕт конференция лӕщӕтсӕт па ийха тыв юхӕтсӕт. Мӕнум ол мӕр мӕн кӕт непек ийха хӕншсӕв па есӕлсӕв. Ма щиремн, шци вер унтасн Россия луватн вӕлты финно-угорской мирӕт елды ищиты яма па лӕхсӕна арсыр киника хӕншты верӕт лӕщӕтты катлӕслӕт. Кашӕн поета муй писателя вӕлты хӕннехӕйт – шцит мирн елды тӕйты вецкат па сӕмӕн ясӕн.

Хӕлмит ям вӕща ясӕн финно-угорской мир писателыта Москва хон вошев эвӕлт онлайн щирн Россия мӕв «Министерство иностранных дел» тӕхи эвӕлт Мария Захарова китӕс. Лӕв путӕртӕс, хуты Россия хон пелӕкн араattelн ин тӕмхӕтл вӕнты 190 арсыр ай па вӕн мирӕт вӕллӕт. Лыв кӕтӕлн финно-угрӕт. Шурӕс мултас ол лыв арсыр вӕн унтас верлӕт. Финно-угорской мир хуятӕт пӕта вӕлты холты щирӕт, культура, наука верӕт кашӕн пурайн шеӕк ташӕна па хурамӕна вантӕслӕт. Шци пӕта Россия хон пелӕк кӕща ӕх национальной политика тӕса лӕщӕтлӕт, лӕлн кашӕн айшӕк па вӕншӕк мирӕт



^ Е.В. Майер



^ Е.Д. Айпин





немудты нўша верат ан вантсат па елды ямсыева рат мўвдалн ат вэсат. Там кэщаев яснат ширн, финно-угорской мўват киникайт ханшты ёхлўв арсыр вэйтантаупсэт – щит шеңк вэн па мосты вер. Щи унтасн рат ясцел па культураел елды тэлэт.

**Щи киньща там мирхот «Финно-угорской литература вер, муй ширн лўвел тайты па муйсар унтас лўв Россия мўвн вэлты арсыр мирата тэл» нематсы па кэщя Коми мўв писателят тахи кэща А. Попов Сыктывкар вош эвэлт паватсы.**

Там мирхот верум пурайн арханнехэйтэмаш лўнтупсэт лэщатсат. Округ кэща ланкар не Е. Майер оланан щиты путартас, хуты финно-угорской мир литература верат Югра мўвн манлат. Ас-угорской институтн литература щират арталаты не В. Сязи лупас, муй ширн ханты па вухаль киникайт ханшты ёх рэпитлат. Марий Эл мўв Союз писателят кэща не С. Архипова айкел верас, хуты дыв хуцела айдат ёх непекат ханшты вэнлтэлыит. Удмуртия мўв Союз писателят тахи кэща П. Захаров лупас, муй ширн дыв хуцела литература верат тўнщирача тамхатл лэщатдыит. Карелия мўв Союз писателят тахи кэща не Е. Пиетилиянен айкел тас, муй ширн дыв хуцела «Увас мир» журнал непекн хуятат рэпитлат па муй юхи хашум олатн щив ханшлат. Мордовия мўв Союз писателят тахи кэща Т. Швецова эрзянская па мокшанская литература верат эвалт путартас. Мет юхи хашум кўтн Коми мўв Союз писателят тахи кэща хэ А. Попов щимаш айкелат верас, хуты дыв хуцела саран па рўщ ясанан там пурайн арсыр

йилуп киникайт ханшлыит па есалдыит. Етна пелка па кимит хаталн ар тахи эвалт ийха юхтум финно-угорской писателят Ёмвош киникайт лўнаттыя хотатн шуши ханнехуятата арсыр эмаш литературной вэйтантаупсэт версат.

Ай тэхет потты тылэш юхи хашум хаталн 30-кем ханнехэ дыв эвалтэл ийха актэщсат па вэн автобусн Нефтеюганск вош вэнты мансат. Щив юхатмелн, дывела сырыя арсыр вошан тэхет ванлтэсыит. Щи вер юпийн библиотека хотн киникайт лўнатты айдат па вэнлат ханнехуятат финно-угорской мир писателят пида вэйтантилды юхатсат. Мет олан ясан тамаш вэйтантаупсыя актэщум мират елпийн Нефтеюганск вош кэща ланкар хэ А. Пастухов тас. Лўв тамиты щи путартас:

**» Ешак ёх! Финно-уграт, ма нэмастемн, мет ар яснуп ханнехуятат. Щи пата дыв шеңк хурамач путрат, моньшат муй арат тайлат. Тамхатл вэнты дыв щирлалн путартлат па арсыр ям киникайт дыв ясандалн хурамача ханшлат па рўщ ясанача щитат тулмащатлат. Тамхатл мўн вошан ёхлўв хулыева дыв пидэла вэйтантилды па путрематы веритлат.**

Щалта вошан киникайт лўнатты хотн финно-угорской писателят па поэтат пида арсыр вэйтантаупсэт лэщатсыит. Рўщ щиратн верум «Вселеннаяобраифантазий» вэйтантаупсыин Е. Айпин Ёмвош эвалт, Е. Афанасьева Сыктывкар вош эвалт па Ю. Соловьев Йошкар-Ола вош эвалт ямсыева киникайдал оланан ийха актэщум айдат пухат па эвет елпийн сыр-сыр



Непекат ханшты хэйт па нечат Сэрханл вошан библиотека хотн



Нефтеюганск вош нявремат финно-угорской мир писателят манум вэйтантаупсы пурайн

эмаш айкелат версат.

Хэн па щимаш литературной вэйтантаупсэт сухнуптэсыит, арсыр тахи эвалт ийха юхтум финно-угорской мир писателят муй поэтат етна пелка Сэрханл воша автобусатн мансат.

Ас потты тылэш мет оланмит хаталн Мўвтел мир финно-угорской писателят Сэрханл вош А.С. Пушкин немуп библиотека хотн актэщсат па ищи непекат ханшты муй лўнатты щират оланан айкелат версат. Сыры дыв елпелн вўща ясан Сэрханл вош кэща ланкар хэ В. Бизин тас. Лўв ясандал эвалт уша йис, хуты вошан ханнехуятат шеңк самача арсыр киникайт лўнатлат па тамхатл дыв ищиты библиотека хота юхатсат, лэлн финно-угорской

мўват писателят пида вэйтантилды па дыв ханшум лўнтардал муй путардал тага хэланты па уша паватты. Щалта поэтат па писателят библиотека актэщум ханнехуятат пида хатл мар сыр-сыр киникайч вэйтантаупсэт тэса лэщатсат.

Мет юхи хашум пурайн, етна пелка, непекат ханшты хуятат елпийн Финно-угорской мир писателят ассоциация кэща хэ Е. Айпин путартас, хуты там пўш дыв шеңк яма патўнщирача кашан вер версат, дыв кўтэлн мосты кемн иса нётсат. Елды ищи ийха там Югра мўвн вэйтантилды питлат.

Путар ханшас:  
**Владимир Енов**



# Няврёмәт лекщитман рәпитл

2013-мит ол вүш эвәлт Сүмәтвош пәльницайн вухаль не Екатерина Николаевна Албина лекщитты неңа рәпитл. Тәм пүш вәйтантилдемн лүв хоттел, ёхлал па рәпатаел олаңан путәртәс.



▲ Е.Н. Албина. Н. Рагимова верум хур



▲ С.Н. Хозумова па С.Г. Хатанзеева

Екатерина Николаевна вән вухаль семьяйн сема питәс па енмәс. Аңкел-ащел Марина Ефимовна па Николай Ильич Албинңан няд няврём енмәлсәңән. Лын Сүмәтвош район Ломбовож кәртән вәлләңән, ин рүтьщәлңән. Вән эвән – Светлана Николаевна Хозумова – Ломбовож кәртән хоттел ёхлал пила вәл, няврёмәт хәтл мәр тайты хотн воспитателя нётман рәпитл. Кимит эвән – Екатерина Николаевна, хәлмит эвән – Неля Николаевна Албина – Сүмәтвошн кәща хотн непекәт пила рәпитл. Лүв Ёмвошн технолого-педагогической колледж етшуптәс, интам высшей образования щирн елды вәндтыйл. Пухән – Илья Николаевич Албин – Игримской политехнической колледж етшуптәс, «программист» хәя йис, тәп ин ән рәпитл. Лыв иса ай вухаль кәртән енумсәт.



▲ Ломбовож кәртән. С. Ромбандеева верум хурңән

**Екатерина Николаевна ясаңдал щирн, щит хурамаң, сыстам кәрте, юхан хонаңан омәсл. Лүв няврёмдал әмща шив лүң пурайн аңқаңки па аңщащи хуца яңхийлләт. Кашәң лүң лавәлләт, ләлн Ломбовож кәрта рүтьщәты мәнты.**

Екатерина икел – хәнты хә, щит Вадим Геннадьевич Гришкин. Лүв Поднавәт вошн сема питәс па енмәс, щит ащел рәт мүв. Аңкел

– Матрәна Алексеевна Хозумова, лүв ищи Ломбовож кәртәң ими. Щирн лыв ияха кашәң лүң пурайн няврёмдал пила щи ай кәрта яңхийлләт. Екатерина Николаевна па Вадим Геннадьевич кәт няврём енмәлләңән – Алексей па Юлия. Икел Сүмәтвошн «ЮРЭСК» тәхийн электромонтәра хәс ол мәр рәпитл. Пилңән яң ол мәр яха вәлләңән.

Екатерина Николаевна ай пура олдад Ломбовож

кәртән мәнсәт. Сосьва вошн лүв ашколайн вәндтыләс, интернатн вәс. Лупл, хути щит әмәщ пура лүв пәтәла вәс, щәта кружока яңхиләс, сәк кәртәс, арсыр хурамәң, ай пурмәсыет сәк эвәлт верәс.

2010-мит олн Екатерина ашкола етшуптәс па нумәсн юхәтсы Ёмвошн елды вәндтыйлты. Лүв медицинской государственной академия вәндтыйлты мәнәс. 2013-мит олн щит етшуптәслә, диплом непек ёша павтәс па Сүмәтвоша рәпитты мәнәс. Щәта лүв районной пәльница рәпитты вүсы. Лүв ар ол мәр няврёмәт лекщитты тохтур пила рәпитл, лекщитты неңа вәл. Рәпатайл олаңән Екатерина Албина лупәс:

» Ма няврёмәт лекщитты тохтур пила рәпитлум, пушхиет вантман тайлум. Сүмәтвошн вәлты няврёмәта профилактической прививкайт омәслум, «диспансеризация» щирн лывты вантлум. Хән иса ёх мәшитләт, тыв ар няврём әңкидал-ащидал пила юхтыйлләт. Пушхиет лекщитлүв. Хән ай няврёмәт сема питләт, «патронаж» щирн вәлты хотлал хуваат яңхийллум, няврёмәт вантлум. Рәпатаём мосман тайдем. Мәнәма әмәщ пушхиет пила рәпитты.

Мүң ләңхалүв Екатерина Николаевна ям ясаят лупты, ләлн рәпатайл лүвела уй па амәт аттәс. Няврёмәл па хотәң ёхлал пила тәлаңа, уяңа-пищәңа ат вәсәт!

Путәр хәншәс:

**Надежда Рагимова**



Карина Ларионова сема питӑс па тӑм хӑтл вӑнта Сӑмӑтвош район Саранпауль вошн вӑл. Тӑм хӑтлӑтн лӑв 17 ола йис, 11-мит классӑн вӑнлтыйл. Шци кӑш эви нӑптӑл хулна айшӑк, ишимурт вера ар верӑт лӑв вӑлтад нӑпӑт верӑс, лӑв мирӑл пила рӑпитл, йис ӑхлӑд верӑт елды тӑллӑ.

Тӑм каркам эви ащел Юрий Константинович, ӑцкел Анна Ильинична Ларионовӑн, дын Каринаен иты Саранпауль вошн сема питсӑнӑн па ӑнумсӑнӑн. Лӑв 15 ола ювум Серӑжа апши па 9 ола ювум Ирина апӑлнӑ тӑйл. Карина лупты ясӑн:

» Ма хотӑн ӑхлӑм кӑтлӑдн вера яма вӑллӑт, мӑн иса тӑхетн яха катлӑсман, яха нӑтӑсман вӑллӑв. Ӑнкетм мухты ки вантты, йис ӑхлӑм – вухаль ӑх, лыв вой-хӑл вӑлты каркам ӑх вӑсӑт, ащем йис ӑх – шит вӑлы тӑйты сӑранӑт. Хотӑн ӑхлӑм ма вера сӑмӑна тӑйлӑдам. Ма сема питсум, ӑнумсум тӑм Саранпауль вошн, лӑнӑн мӑн хулыева ӑнкетм йис рӑт ӑхлӑд вӑлум Ясунт воша янхйиллӑв.

Ӑнмум мӑвие-йицки тӑм эви вера сӑмӑна тӑйлӑлӑ, йис ӑхлӑд вӑлупсы яма вӑллӑ па ищи вана тӑйлӑлӑ, хотӑн ӑхлӑд олӑнӑн иса нӑмӑсман вӑл, шци пӑта мирев вӑлупсы тӑна па яма мӑнты пӑта айтелн лӑв арсыр нӑтупсы верӑт верл, арсыр тӑхетн ӑхлӑд олӑнӑн путӑр тӑйл. Ӑшколайн муй па вошн вӑлты ӑктупсыя па кӑсупсыя иса пӑш янхйил муй па шимӑш пишӑт верты нӑтл.

» Ма мӑвем-йицкетм вера сӑмӑна тӑйлӑем. Ма йис ӑхлӑм вӑлупсы вера лӑнхалум уша верты, шци пӑта вет ол мӑр нявремӑт пӑта верум исторической кӑлула янхлум, шимӑш ут Саранпаульской краеведческой музей хуца верман вӑл. Шӑта мӑн музея вошевн арсыр ӑктупсӑт верты нӑтлӑв па Саранпауль мӑвев

## Сырыя шӑшты увӑс мирев айлат ӑх: Карина Ларионова

хуца вӑлум йис ӑх вӑлупсы уша верлӑв, шци олӑнӑн шӑлта па наука шир нӑспекӑт хӑншлӑв па научно-практической конференцияйт хуца путӑртлӑв, – лупӑс лӑв.

Тӑм одн вӑщ тылӑшн нявремӑт «Мань ускве» кӑрт 30 ола ювум пӑта наука ширн конференция верӑнтсӑт, шӑта Карина «Уша верты па елды тӑты йис ӑхлӑв вӑлупсы – шит «Мань ускве» пила вана вӑлты айлат ӑх ӑнумты йит» путӑр тӑйс. Тӑм конференцияйн Ирина апӑлнӑнӑл па ясӑн тӑйс «Ма лӑрлам – ма елды вӑлты вӑлупсем», шци доклад лӑвела Карина ӑнкетм пила верты нӑтсӑнӑн.

Тӑм айлат эви кашӑна вӑл па и вер пела, шит айлат ӑх па нявремӑт пӑта лӑщӑтум общероссийской государственной «Движение первых» оса вер хуца:

» Ӑшколаӑмн ма мет сырыя шӑшты пӑнтӑем – шит медиа. Шци йилуп верӑт уша верты пӑта ма ӑктупсӑта янхйиллум. Ӑшколаӑм хуца шци шира мӑстӑты верӑт верӑнтлум. Ӑшколайн ма шимӑш медиа верӑт пела керлӑсум, шит хуцы елды тӑм верӑта вӑнлтыйлты пӑта. Ма нӑмӑслум Санкт-Петербург хуца вӑнлтыйлты мӑнты па елды айкелӑт ӑкӑтты хӑннехӑя йиты. Шци пӑта шци медиа-сферайт верӑтн ма каркама вӑллум.

Хӑн мӑн иньшӑссӑв ая



Карина Ларионова

вӑлум нӑптӑл олӑнӑн, муй шци олӑт эвӑлт лӑв нумсӑлдн хӑшӑс, Карина путӑртӑс:

» Адла, шит Ясунта янхум верӑт, шив мӑн кашӑн рӑтышӑты хӑтлӑтн янхсӑв. Ма вера хӑв мӑр шци ай вошн вӑсум, вош хӑват хӑхӑтылӑсум, апщем пила юнтсум. «Мань Ускве» – шит мӑнӑма мет сӑма мосты, нумӑсн тӑйты тӑхи, шци няврем кӑрт ма йис ӑхлӑм Ясунт ай вошн вӑл. Шци пӑта хулна вера ая вӑлмемн ма шӑта ӑх кӑтн хӑхӑтылӑсум. Ӑнкетм, лӑв хуцы ищи шӑта ӑнмӑс, «Мань ускве» хуца. Вӑна ювмалн па шӑта рӑпитӑс, муйкема ма мӑнты нӑмӑлем, иса пӑш шци няврем ай кӑрта янхсум. Шци ӑмӑш тӑхийн ма вера арсыр верӑта вӑнлсум, ӑнтӑсты верӑта, вухаль ӑх йис якӑта, па йис вӑлупсы олӑнӑн арсыр верӑт уша версум. Шци тӑхи – ма кимӑт хотӑем, сӑмемн иса пӑш шив таллаюм. Шӑта шци ма вухаль эвия

йисум. Мӑнӑма вера ӑмӑш, шци пӑта ма нӑмӑслум, йис ӑх верӑт мӑн елды ӑнумты нявремӑта па хӑшуптӑллӑв. Ин «Мань ускве» хуца янхтемн ма няврем ӑнтӑ, ма нявремӑт пила рӑпитты вожатой хуят. Шӑлта па ма арсыр ӑктупсӑта янхйиллум, мӑта тӑхетн йис верӑт олӑнӑн путӑр мӑнл. Тӑм ол «Мань ускве» ӑхлӑм пила «ВДНХ» хуца вӑсум, шӑта ма ӑх вӑнлӑтӑсум лавлӑсты лопсӑт йис шира верты.

Ин Карина юхи хӑшум ол ӑшколайн вӑнлтыйл, лӑв экзаменӑт нумӑсн вӑл. Мӑн лӑвела ям вӑща ясӑн китлӑв, тӑлаца, яма ат вӑл, экзамен верлӑл яма ат мӑнлӑт па елды каш тӑйты тӑхелн ат вӑнлтыйл. Па тӑм каркама верты верлӑл йилпа вӑлты тӑхелн и тӑмиты яма ат верлӑллӑ.

Путӑр хӑншӑс:  
Пётр Молданов



# Лүв саттэда вер тэты ёх мирхота актэцийлсат

Лыпат хойты тылащ 27-29-мит хатлэтн Нуви сәнхум вошн округев эвэлт апрән, оса па лыв саттэда рэпата тэты ёх мирхота актэцийлсат. Лыв хэлум хатл мәр вэнлтыйлсат па күтэлн путартсат, муй верты лүв саттэда вер тайты хуята йиты дәнхаты хэя-неңа, лэлн грант нётупсы вух ёша паватты. Тәм мосты мирхот «Нумсәң ёх» немпи тәхи хуятат унтасн лэщатсы.

Сырья вэнлтаты хара актэщум мир грант вер олаңән яма хэләнсат, муйсәр непекат шив акатты мосл, хутыса вохты непек тэса хәншты па па сыр-сыр мосты верат нух вантсат. Тата рәхл лупты, хуты тәм вэнлтаты хәр лэщатты щира «Нумсәң ёх» немпи тәхи ёх ищиты Югра мұв губернатор грант нётупсы вух ёша паватсат.

Хэлум хатл мәр актэщум ёх арсыр щирн вэнлтыйлсат, сыр-сыр партупсэт версат па лыв саттэда вер яма тайты хуятат пида ветаңа йисат. Щит Мария Тищенко, Валентина Ирган па Анна Истомина.

М. Тищенко 21 ол мәр Лыхминской ашколайн нявремат вэнлтуман вэс.

Имудтыйн хоттел ёхдал пида Нуви сәнхум воша каслэс па ашкола юкана социальной верат тэты тәхия рэпитты мәнәс. Юхи хашум олэтн «Благостыня» немпи лүв саттэда тайты вер пүншәс. Благостыня – щит вэлты-холты тәхи такды ёх пата вэлты хот, хута и ол кем вэлты-холты рәхл. Ол мәр Нуви сәнхум мұв кәща С. Маненков катра общежитие мäs, тәп лыпийн мосәс хот йитат йилпатты па сыстамтты. Щиты айлтыева вер елды щи мәнәс.

Интәм «Благостыня» хуща 23 нұшайң хәннәхә вэл. Лыв щата психо-



Мирхот пурайн. Т. Мерова верум хур

логической, юридической щирн нётлыйт, ямәлтлыйт па лекщитлыйт, ләмәтсухн ләмәлтлыйт па иса муй мосл тўңматты нётлыйт.

Мария Владимировна ясәңдал щирн, итәх пурайн щикўш давәрта йил, щом иса әнтәм, ям, хуты хоттел ёх – икел па пухл, кўш тәс ясәңән, кўш верн иса нётләңән. Щи пата айлтыева ийха катләсман тәм мосты вер елды щи тәләт.

Елды В. Ирган па А. Истомина айкел тәсәңән, муйсәр давәрт суртат лыв хушана етсат. Уша йис, лүв саттэда вер пүншты елпийн мет сырья мосл немасыя поступсэт тәса нух вантты па лўңатты, лэлн мосты непекат акатты пурайн сыр-сыр нұша вер ән етәс.

Щи юпийн мирхота актэщум ёх «Увәс вотас» немуп хот войт давәлды

тәхия тәсыйт. Тәм тәхи кәши-мәш тайты нявремат па мөшәң хуятат пата Е. Канева пүншәс. Вантэ, дов шәншийн хатәтлэты пурайн мөшәң хәннәхуята кеншәка йил.

Тата рэпитты не Е. Усюкевич айкел тәс, тыв рэпитты лүв 2016-мит олн юхтәс. Тәләнтелн нявремат пида па дов шәншийн хатәтлэты вера вэнлтаты ёх, щи күтн па войт енмәлды хәйт, ийха лўңатты ки, лапәт хәннәхә питл. Рэпатнекәт кашәң ол Челябинск вошн ловн яңхты вера йилпа вэнлтәлыйт. Вантэ, кашәң пўш арсыр йилуп щирәт нявремат вэнлтаты пурайн лэщәтлыйт. Щирн немасыя непек йилпа вэнлтаты вер олаңән ищипа мосл.

Елды хатлән аләң саты ищи вэнлтаты хәр версы. Щата ийха актэщум неңәт-хәйт сәмдалн тәтлэты

нумсәт олаңән путартсат. Итәх ёх ләңхасат катра ай кәртиет йилпатты, лэлн шив хоттел ёх пида рўтыщаты щира мәнты. Тәх хуятат вәнт шушийн рўтыщаты тәхи пүншты ләңхасат, лэлн рўтыщаты вер тумпийн вой-хўл велпәсләты, воньщумут па туләх акатты па па шуши мир йис верата вэнлтыйлды.

И хәие тўтәң хоп омәсты вер олаңән лупәс, лэлн ай кәртиет хўват мойңа яңхты щир ат вәс. Па вошәң не ёнтәсты имет пата немасыя кафе тәхи пүншты ләңхас, лэлн шив юхәттәлн ёнтәсты машинка вўты па муй мосл, щит имухты ёнтты рәхәс. Па ики картэт лудты па сыр-сыр карты пурмәсәт верты тәхи лэщатты вер олаңән айкел тәс. И айлат неңие мойңа юхтум ёха вәнтат хўват шәшийлды вер ванлтәс. Лэлн вәнтән әнтә тәп сыстам дылн далты, имухты воньщумут па па енумты ут акатты.

Тәм нумсәң вэнлтаты хәр лэщәтум неңәң Е. Федотова па М. Кабакова кашәң хуята юхды лупсәт, муй верты мосл, лэлн нумсәт елды ям па тәс верата ат тывсәт.

Тәм вэнлтаты хәр «Нумсәң ёх» тәхи хуятат па «Югра дылнуптаты» оса тәхи ёх унтасн тывәс.

Тамара Мерова  
ясәңәт хўват хәншәс:  
Ирина Пословская



▲ А.С. Истомина мойң неңнән пида



▲ Т.Е. Касьянова

## Ма Хўлдор мўвем

Лыпәт хойты тыләшн Нуви сәңхум район Хўлдор катра кәрта ар мойң хуят юхтыләс. Тәрум ши пурайн шикүш пәлнәң па вевтам вәс, тәп тәта мир амтәңәт па нях-муләңәт вәсәт. Хўлдор кәртәң мир тәм хәтләтн кәртәл, җмәңхәтл постәты ләщәтыйлсәт. Лыв ши вўраңән тыв юхтыйлты мойң мир пәта немасыя әш ләщәтсәт па хоттел, җх музей хот пўншты вўтьщәсәт.

Тәм хәнты йис кәрт касум мўвн XVI-мит нәпәтн тывәс. Ши йисн щәта вәлты шуши мир хәлүм кәртән вәсәт: Касум, Кинчикәрт, Хўлдор (ши пурайн Черикор ширн немәтсы). Тәм йисн тәп Касум вош вән кәрта хәщәс па щәта мир вәл. Юхи хәщүм оләтн Анна Степановна Истомина нумса юхтәс, Хўлдор кәрт нух алумты па ши пәта «Потум союм» рәт община тәхи ләщәтәс. Ши пәта немасыя непек хәншәс па грант вух юнтәс.

Тәм кәрт вән мәлнәт күтн вәл, ши пәта оләңән грантәл лўв хўд велпәс-ләты вер ләщәтты пәта хәншсәлэ. Кимит грант верл лўв «Ма Хўлдор мўвем» ширн немәтсәлэ. Щит ләлн рәт җхләл йис верәт нух йилпатты па лавәлман тәйты па юх-тыйлты туристәт пәта мосты верәт ләщәтты.

Җмәңхәтл постәты пә-та лыв нумәс версәт ай тәхет потты тыләщ юхи

хәщүм хәтләтн, щит кәт хәтлнән – туристәт хәтл па вәндәт җх хәтл күтн. Ши җмәңхәтлә Анна Истомина рәтләл пида ямсыева ләщәтыйлсәт. Кәрта ши хәтл пурайн Нуви сәңхум вош, Касум па па ай кәртәт эвәлт мойң хәннехуятәт юхтыйлсәт.

Касум музей тәхийн рәпитты не Елена Федотова мойң мира Хўлдор кәрт тывты верәт оләңән ай павтәс, Анна Степановна

хоттел, җх катра йис пур-мәсәт вәндәтәс.

Түкьякәң кәртәң не Надежда Гришкина нә-мәлмәслэ, тәта катра пу-райн мисәт, вухсарәт тәй-ты тәхет вәсәт, ашкола, пәльница, нянь верты хотәт вәсәт.

Тәмхәтл кәртәң хуя-тәт Анна Истомина пә-мәщипа ясәң лупләт, лўв кәртәлә йилуп лыд шив мәс. Җмәңхәтлән Анна Степановна хотәң җхләл

па нәтәсты хуятләл пида епләң хўдсәң па нюхәң летутәт, воньшумут эвәлт морс йиңк кавәртсәт па па шуши мир епләң летутәт версәт. Щәлта хәнты кәрн епләң нянь верты вәндәтәсәт. Айлат җх ши нянь кәр эвәлт нух тәлсәт. Ши юпийн мойң җх каврум нянян ләпәтсыйт.

Щәлта вән җхләл Ная-Вәрта поикщәсәт. Хўл-дорн вәлты кәтнән Пётр Алексеевич па Свет-лана Алексеевна Тогол-мазовнән юхтум мойң хуятәта вўща ясәң луп-сәт. Евгения Даниловна Салахова Хўлдор имет оләңән хәнты ар арийс.

Ши юпийн мойң мир епләң летутәтн ләпәт-сыйт, шайн яньшлдәтсыйт. Хўлдор кәртәң мир па тәм җмәңхәтл ләщәтты нәтум хуятәт ишәкты непекәтн мойләсыйт.



▲ Хўлдор кәрт

Тамара Мерова  
хәншум путәр

хәнты ясәңа тулмащәтәс:  
**Надежда Вах**



^ Вертутәң неңәт йаха әктәшсәт



^ А.И. Ледкова хиднедал пила

## Пурмәсәт ёнтты вәндтәсыйт

Васы мәнты тыләщ 15-16-мит хәтләнән Нуви сәңхум вошн шүкшәты вер тәса вәты хәлүмьяң мултас хуят вәндтәты хәра әк-тәшийлсәт. Ши күтн айлат ех па әшколайн вәндтәыйлты нявремәт па вәсәт.

Иса лупты ки, щит 1,5 ол вүш эвәлт 78 ол вәнта ех вәсәт. Тәм вер округ губернатор грант нәтүпсы вух унтасн Нуви сәңхум район хүват «Югра лыдңуптәты» оса тәхи кәщә па «Россия нүв Народноя мастер» нем тайты хәнты ими Ирина Фирсова ләщәтәс. Әктәшум ех хүл сух мушатты па щит эвәлт пурмәсәт ёнтты вәндтәсыйт.

Вантә, тәм йиллуп вә-лупсыйн ар пеләк шуши мир йис верәт юремәты питсыйт. Хутыса хүл сух пила рәпитты, шимл хән-нехә вәл. Тәм вер йил-патты щира И. Фирсова нумса ши юхтәс вәндтәты хәр ләщәтты. Муй щирн хүл эвәлт сух вүты, хутыса щитл ләщәтты па сорәл-ты, дәлн сух ән похнәс, па муйсәр пурмәсәт ёнтты рәхл.

Сырыя ванлтәсы, муй-сәр пурмәсәт хүл сух эвәлт

йистелн версыйт па мәта утәт интәм вәлупсыйн верлуйт. Ванлупсыйн ән-тә тәп хүл сух пурмәсәт, тунты хушәпәт, йиңләт па воньщупәт, тыюм лә-мәтсухәт, нәй сух эвәлт ёнтум намтәт па түтщәңәт, сәкәң хурамәт вантты рә-хәс. Ийха лүңәтты ки, тәта сот мултас пурмәс вәс.

2024-мит ол васы мән-ты тыләщ 19-мит хәтлән Ирина Кузьминична Ка-сум воша мәнәс. Касумн лүв ищиты вәндтәты хәр ләщәтәс. Сырыя хүл сух

оләңән айкел тәс, елды па айкемн хүл сух пила рәпитты питсәт.

Мет йм, хуты вәндтәты хәра Тәрумдор па Вүтвош кәртңән эвәлт нявремәт па вохсыйт, мәта эвет-пухәт Касум әшкола-интернат хуца вәлдәт. Лывела тәм вер шеңк әмща йис, лыв йма хәләнтсәт па елды ищиты айлтыева хүл сух ләщәтты па щит эвәлт пурмәсые верты питсәт. Вантә, вәнт шушийн вәлты пушхәт айтелн йис верәта вәндтәлуйт, щирн лыв

пәтәла немәлт лавәрт әнтә.

Щит иса апрәң па вер-рәң колледжән па әш-колайтн вәндтәыйлты ай-лат эвет-пухәт: Кирилл Тарлин, Влада Молданова, Владимир Неруш, Вадим Тарлин, Ангелина па Сергей Агафоновәң, Ангелина Полупанова, Александра Ирган. Мет амтән, хуты вәндтәты хәра тәлаң хоттел ехн юхтәыйлсәт. Щит Ледковәт, Ирган, Гришкинәт, Вагатовәт-Кузнецовәт, Агафоновәт па Фирсовәт.

Вәндтәты хәрн верум рәпата иса хура муй па кина вүты щүңка вүсы. Вантә, тәм йис вер лә-рамтты па елды тәты мосл.

Вәндтәты хәрн шуши мир епләң дәтут Вань-щавәт кәртәң ими Ва-лентина Ирган па Түкьякәң имие Надежда Гришкина ләщәтсәңән. Лынана вән пәмащипа! Касум не-ңие Валентина Тарлина хүл ваньщты па хүл сух тәнәлты верн мурта нәтәс, Сүмәтвошәң имие Раиса Загородняя сорт хүл сух пила рәпитты вер ищипа тәса ванлтәс.



^ Айлат еха тәта ищи әмәщ вәс. И. Фирсова китум хурәт

Ирина Фирсова хәншум айкел хәнты ясәна тулмащтәс:

**Ирина Самсонова**



Хүв па тарум пура олңитӓл – тӓл.

Хиш мӓвн, вӓнт мӓвн муй па нӓрум мӓвн касӓлты хӓннӓхӓя мӓрема ӓн вӓлдял? Хӓния луплум: касӓлты хӓннӓхӓ щимӓщ ясӓң ӓн тӓйл. Тӓлаң ол мӓр арсыр верӓт, рӓпатӓйт верл. Лӓв ӓшӓл, яха пунман омӓсты ӓн веритл, лӓвела иса пурайн мулты верты мосл.

# Ӑрӓң ӓх

(Тӓм путӓр олӓң шӓпӓт «Хӓнты ясӓң» газета 19, 20, 21-мит номерӓтн лӓңтаты!)

И пӓш шай яньщман ма Тамара эвӓлт иньщӓссум:

» *Нӓң Гриша икиен муя сӓмӓңа тӓйлӓн?*

Лӓв ӓн нӓмӓсман имухты юхды лупӓс:

» *Гришаӓм ӓшавӓл 80 ола щи йил, ма – 70 тӓла йилум. Ар ол ийха вӓлдлунн, щи олӓт мӓр лӓв нӓмулт пурайн мӓнӓм ӓн сӓңксӓлӓ па ӓн льявӓтсӓлӓ.*

«Щиты кӓтӓңн сӓмӓңа вӓлӓңӓн», – ма тӓм ям кӓтӓңн олӓңӓн нӓмӓссум.

Касӓлты хӓннӓхӓ вӓлупсӓл, мӓрема ӓн питыйл, лӓв ӓмща вӓл, лӓв вӓлупсӓлӓн арсыр верӓт вӓлӓлӓт. Кӓт тылӓщ кем и тӓхийн вӓл, щӓлта имухты мосты утлал вӓллӓ па нӓлӓяң верста хӓваттыйн касӓлӓл, юрн хот омӓсл – па щи йилуп тӓхийн вӓл.

Ин лӓң пура вӓс, юрн хот нӓрум мӓвн доляс, вӓлӓт эвӓлт пӓлӓңайт йира вӓшӓтты пӓта пӓсӓңӓт версыйт. Юрн хотн ратива вӓл, антенна лӓщӓтсӓт – муй щирн айкелӓт таклы вӓлты? Ратива карты сӓңуп чемодан хуца доляс. Чемодан хуца ар нӓпекӓң вух, вӓщкат рӓпата пӓта холумтум вухӓт улӓт. Николай ащел хӓл вӓлпӓслӓты мӓнӓс, юрн хот ов елпийн амп улӓс. Пӓлӓң мӓриты питӓс. Нӓрум мӓв хӓваттыйн сыӓңа мӓрӓң сый сӓщл. Щиты пӓлӓң тӓт

юрн хота хойс, тӓт ратива антенна хӓват елды мӓнӓс па чемодан карты сӓңа хойс. Хот елпийн улум кӓняр амплӓңкие пӓлӓңӓн вӓлса. Ям, хуцы Киркӓри ащел вӓлпӓс хуца вӓс. Чемодан карты сӓң хуца вӓлум ар хӓс вет нӓпекӓң вух тӓтн ӓссыйт.

» *Ӑхӓт щи юпийн вухлам Сбербанк хуца пӓлӓтсӓлам, – нӓх-мулаңн Киркӓри тӓм верл нӓмӓлмӓслӓ.*

**Касӓлты хуят пӓта «атум тӓрум» ясӓң ӓнтӓм. Роман так вот муй па йиңки лоньщ питыйл ки, лӓв имухты хошум хӓнӓтыйлты тӓхи вӓйтӓл. Мосӓң, щит ил питум юх лер эвӓлт лот, щӓта ям па хошум, муй па шума рӓва илпийн хӓнӓтыйл, муй па па тӓхийн... Лӓв имухты ратхӓр верл, хириенӓн сорум нюхи па хӓл вӓйтӓл. Щи тумпи пӓт па йиңк вӓл. Касӓлты хуят мосты турн муй па турн лер вӓйтӓл па ӓплӓң пӓта ланта пунлӓлӓ. Лӓв шӓншӓлн ӓртӓл, так вот эвӓлт юх тыйт мӓва мендыйлӓт, тӓп лӓв хошум тӓхийн омӓсл па щит тарум тӓрум пӓлы вантӓл.**

Роман алӓң йира юрн хотн ищкия йил, щирн кашӓң пӓш нухды аршӓк хошум лӓмӓтсухӓт пундыйт, лӓлн яма улты. Нух киллӓн, ким ӓтлӓн, имухты тӓл шивалӓлӓн. Ищки. Шитам. Тӓп щиталӓң сахӓт нӓң мет сыры вантлӓн. Тӓтые. Лӓв хошум. Шай, па – тӓл, вӓща вӓла! Мӓлӓңӓт па нӓрмӓт нӓвет, ӓңка

йисӓт. Мулхатл мӓлӓңӓт мухӓлая мӓнты мосӓс, ин ӓңк хӓват вет минута мӓр шӓпи шӓшты рӓхл.

Кашӓң йилуп пура – щит касӓлты хӓннӓхӓ пӓта йилуп ӓш, шӓшман арсыр ям па давӓрт верӓт тывӓт.

Ол мӓр касӓлты хӓннӓхӓ хотн вӓлӓн, нӓң щи вӓлупсы веккӓши нӓман тӓйты питлӓн. Ма щиты ол мӓр юрн хӓ Борис Пяк хотн вӓсум, лӓв вӓт кӓрт Катучей юхан хонӓңӓн омӓсл, ванӓн щи юхана Ямбой пусл увл. Щӓта вӓлум кашӓң хӓтл хулна сӓмем хуца тӓйлӓм. Шаль, хуцы нӓрум мӓв вӓн хӓннӓхӓ Борис Пяк хӓв пӓнта шӓшмӓс.

«Касӓлты хӓннӓхӓ пӓта тӓл – щит муй?» – нын иньщӓслӓты. Юхды луплум.

Тӓл – щит нуви-нуви лоньщ. Щит тарум ищки. Щит вӓлы ӓхӓлн яңхты вер. Щит вӓрты, ӓплӓң вӓлщи хурум вӓлы нюхи, щит потум хӓл, щит хурамӓң хӓншӓң вӓлы сух эвӓлт тӓл лӓмӓтсухӓт...

Алпа, ӓн веритлӓв пунтӓртты, муйсӓр уй тӓл хӓннӓхӓ пӓта тӓл. Олӓт мӓнлӓт. Шаль, кашӓң ол касӓлты ӓх шимла йил – щит рӓпата пӓлы сӓмӓң, ӓрӓң, нумсӓң хӓннӓхуятӓт. Шаль, вӓн кӓщайт ӓн па нӓмӓслӓт, муй щирн касӓлты ӓха лыв йис вердал елды тӓты нӓтты. Щирн вӓт кӓртӓт эвӓлт касӓлты ӓх ай вошӓта вӓлты мӓнлӓт, айлат ӓх щӓта вӓлты ӓн хӓщлӓт. Вантӓ, вӓлы тӓщ давӓлты ӓх муй хӓл вӓлпӓслӓты

хуятӓт ай тылӓщ вух ӓша холумлӓт.

Пура мӓнл. Киркӓри нивӓлӓяң ола йил, лӓпӓтӓяңа йилум. Лӓв ма Сӓмӓтвошӓма мойӓңа юхтылӓс, Тамарочка имел пӓнӓн тӓтьляслӓ. Мӓң хӓл вӓлпӓслӓты яңхсӓв, Сӓмӓтвошӓӓң шуши вӓтаң мир пила вӓйтӓнтийлсӓв. Иса ям. Мӓң и вулаң вер олӓңӓн пунтӓртсӓв: хута рӓщ мӓвн ям вӓлты? Мӓң и нумса юхӓтсӓв.

Вошн яртӓяң нартурӓң хотн вӓлты хӓн рӓхл? Вошн вӓлты – щит мӓв-авӓт эвӓлт хӓвӓншӓк вӓлты, щит тӓхи эвӓлт хӓннӓхӓ ӓтӓс. Щиты нӓмӓсты ки, вошн нӓң касна хот иты вӓлӓн, щиты рӓхл, щиты ӓн рӓхл. Вӓн нартурӓӓң хот – щит карты хушап иты, арсыр пунӓң войт ӓнмӓлты тӓхет иты. Юханӓт па мӓлӓңӓт юкана мухӓлая – кев хотӓт, ӓшӓт, щӓта пурвой муй па кӓрӓң вой ӓн вӓл. Лӓнт муй па лӓк ищи ӓнтӓм. Муй щирн щӓта вӓлты рӓхл?

Нӓң ишниен тумпия юхан ат питл, щӓта кашӓң пурайн хӓл вӓлпӓслӓты рӓхл. Нӓң ишниен тумпия вӓнт ат питл, щӓта тулхӓт, воньщумутӓт ӓнумлӓт, тухлӓң войт, войт вӓлӓт, щит тӓхи эвӓлт нӓң нюхи муй па воньщумут тӓты веритлӓн. Муй щирн щитӓт таклы вӓлты? Кев хотӓтн вӓлты муй па кев ӓшӓт хӓват шӓшты – щит вӓлупсы хӓн?

Ӑнтӓ, щит вӓлупсы ӓнтӓ.

Леонид Бабанин хӓншум пунтӓр хӓнты ясӓңа тулмащтӓс:  
**Людмила Гурьева**



Ас потты тылӑш хэтмит хӑтлӑн «Хӑтл» немпи театр хотн «Рэт мӱвев ар сувӑт» немпи етнхот вӑс. Мет олаң пӱш тӑм етнхот Ас нопӑтты тылӑш хэтмит хӑтлӑн «Геология, нефть па газ» музейн «Искусствайт атл» пурайн ванлтӑсы. Театра округ депутат хӑ Е. Айпин, Вера ӑңкел, Т. Кондратьева па па хуятӑт юхтыйлсӑт.



▲ Етнхотн юнтум па мойң хуятӑт

## Рэт мӱвев ар сувӑт



▲ Вера Кондратьева



▲ Спектаклян юнтум хуятӑт. «Хӑтл» театр ӗх миом хурӑт

Тӑм етнхот культура па искусства пӑта миом Россия президент грант вухӑт унтасн лӑшӑтсы. Щив «Хӑтл» театр кӑща хӑ Евгений Захаров мосты ӗпекӑт китылӑс. Грант вухӑт холумтум юпийн режиссёр-постановщик хӑ Виктор Евдокимов, театрн рӑпитты артистӑт Вера Кондратьева, Юрий Хозумов, Елизавета Фо-

миных спектакль ӑхтыйн рӑпитсӑт.

В. Евдокимов тӑм йис щӱңкӑт щирн тӑм спектакль лӑшӑтсӑлӑ, щит нейросеть, кина вӱты онлайн камерайт, нюр мӑтты щив юхтум хӑн-нехуятӑт елпийн кина вӱды.

Тӑм спектаклян В. Кондратьева иса мӱвтел, мир Най Аңки хурас юнтӑс.

Тӑм ӑмӑш юнтты хӑрн ванлтӑсы, хутыса иса мӱвтелдуваттыйн ар сувӑт тывсӑт, хулща саты войхӱл па дыл шив тывӑс. Вера Кондратьева тӑта рэт ӗхлал па юкан арлал арисӑлӑ, щи йис арӑт тӑм йилуп йис щирн версыйт.

Иса тӑм юнтты хӑр лӑшӑтты мӑр, дывела вӑнлат хӑнты имев Мария

Кузьминична Волдина мосты ясӑңӑн нӗтӑс.

Театр кӑща хӑ Е. Захаров ясӑңӑт щирн, дыв округ вошӑт па кӑртӑт хӱват тӑм спектакль пилӑ йӑңхты па мира ванлтӑты пилтӑт. Ӕхӑт па театр хоттел хуши мосты пурайн ванлтӑты пилтӑл.

Путӑр хӑншӑс:  
**Надежда Вах**

**Ханты ясанг**  
(Хантыйское слово)  
№22 (3658), 21.11.2024

Соучредители  
Дума, Правительство  
Ханты-Мансийского  
автономного округа – Югры

Издатель  
Департамент внутренней  
политики  
ХМАО-Югры

Редакция  
Главный редактор –  
**Алексеева Н.Г.**  
Телефон (3467) 33-36-82

Заместитель главного  
редактора – **Рагимова Н.В.**  
Телефон (3467) 33-24-02

Ответственный секретарь –  
**Вах Н.И.**  
Телефон (3467) 33-24-02

Адрес редакции и издателя:  
628011, г. Ханты-Мансийск,  
ул. Комсомольская, 31  
тел./факс (3467) 33-17-52

Е-mail: [gazeta@khanty-yasang.ru](mailto:gazeta@khanty-yasang.ru)  
Газета размещена на сайте  
[www.khanty-yasang.ru](http://www.khanty-yasang.ru)

Отпечатано:  
ООО «Новости Югры-  
Производство» г. Сургут,  
ул. Маяковского, 14.

Индексы **04393, 54393**  
Тираж **2166** экз.  
Заказ **5082**  
Цена свободная

Газета  
зарегистрирована  
Управлением Федеральной  
службы по надзору в  
сфере связи,  
информационных технологий  
и массовых коммуникаций по

Тюменской области,  
ХМАО-Югре и ЯНАО.

12+

Свидетельство о регистрации  
ПИ №ТУ 72-00796  
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов публикаций  
не обязательно отражает  
точку зрения редакции.